

POSTANOWIENIE

18 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 października 2024 r. w Warszawie
zażalenia G. S.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 12 lipca 2023 r., I WSC 92/23,

w sprawie ze skargi G. S. o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego orzeczenia z 27 czerwca 2022 r., I ACa 624/20

w sprawie z powództwa M. S. i G. S.

przeciwko T. S.A. w W.

o zapłatę,

1) oddała zażalenie,

**2) przyznaje adwokat K. K. od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w Krakowie kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych,
podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej G. S. z urzędu
w postępowaniu zażaleniowym,**

**3) nie obciąża skarżącej G. S. kosztami postępowania
zażaleniowego.**

[M. O.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 lipca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie w sprawie ze skargi G. S. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 27 czerwca 2022 r., I ACa 624/20, odrzucił skargę.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd II instancji wskazał, że w imieniu skarżącej (powódki) skargę sporządził jako pełnomocnik jej mąż, który nie posiada przymiotów, o których mowa w art. 87¹ § 2 k.p.c., co czyniło skargę niedopuszczalną. Ponadto, Sąd *ad quem* podkreślił, że od objętego skargą wyroku została wniesiona skarga kasacyjna, podczas gdy zgodnie z art. 424^{1a} § 1 k.p.c. skarga nie przysługuje m.in. od wyroków sądu drugiej instancji, od których wniesiono skargę kasacyjną.

Skarżąca, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi, zaskarżając je w całości i formułując w zażaleniu zarzuty dotyczące kwestii niedopuszczalności odrzucenia skargi przez Sąd II instancji z powodu wcześniejszego wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku objętego skargą oraz dotyczące kwestii nierozpoznania sformułowanych w skardze wniosków o zwolnienie skarżącej z kosztów sądowych oraz o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu.

W oparciu o sformułowane w zażaleniu zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji lub innemu sądowi równorzędnemu, zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych, przyznanie pełnomocnikowi z urzędu skarżącej wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną na rzecz skarżącej oraz, na wypadek oddalenia zażalenia, o odstąpienie od obciążania skarżącej kosztami postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o jego oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty a także o oddalenie wniosku powódki o nieobciążanie jej kosztami postępowania w razie oddalenia zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Jest ona dopuszczalna w sytuacji, w której skarżący wykaże, że nie mógł w drodze użycia innych środków prawnych doprowadzić do zmiany lub uchylenia prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 424¹ § 1 k.p.c.), co harmonizuje z wymaganiem konstrukcyjnym skargi wymienionym w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., polegającym na wykazaniu przez skarżącego, że wzruszenie prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (postanowienie SN z 9 stycznia 2020 r., III CNP 9/19).

Zgodnie z art. 424^{1a} § 1 k.p.c. od wyroków sądu drugiej instancji, od których wniesiono skargę kasacyjną, oraz od orzeczeń Sądu Najwyższego skarga nie przysługuje. Przez skargę kasacyjną „wniesioną” należy rozumieć skargę „wniesioną skutecznie”, to znaczy taką, która nie została odrzucona, a Sąd Najwyższy poddał ją co najmniej tzw. przedsądowi albo rozpoznał po przyjęciu do rozpoznania (postanowienie SN z 26 stycznia 2017 r., IV CNP 43/16 i przywołane tam orzecznictwo). W niniejszej sprawie skarżąca wraz z drugim powodem (M. S.) wnieśli skargę kasacyjną od wyroku objętego skargą inicjującą niniejsze postępowanie. W odniesieniu do przedmiotowej skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wydał postanowienie z 26 września 2023 r., I CSK 1138/23, którym odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem skierowana wobec tego samego wyroku, w odniesieniu do którego została wcześniej wniesiona skarga kasacyjna nieprzyjęta do rozpoznania, podlegała zatem odrzuceniu przez Sąd II instancji na podstawie art. 424⁶ § 3 k.p.c.

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469), która w relewantnym dla sprawy zakresie weszła w życie 21 sierpnia 2019 r., nadano art. 424⁶ § 3 k.p.c. następujące brzmienie: „Sąd odrzuca skargę wniesioną

z naruszeniem art. 87¹ § 1, spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie”.

W stosunku do stanu prawnego obowiązującego przed 21 sierpnia 2019 r. sąd, za pośrednictwem którego wnosi się skargę, zyskał kompetencję do odrzucenia skargi spóźnionej oraz niedopuszczalnej z innych przyczyn. Jednocześnie Sąd Najwyższy pozostaje dalej wyłącznie uprawniony do odrzucenia skargi w przypadku niespełnienia wymagań konstrukcyjnych określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c.

Za skargę niedopuszczalną z innych przyczyn należy uznać m.in. skargę wniesioną z naruszeniem art. 424^{1a} § 1 k.p.c. (tak też przyjmuje się w doktrynie – O. M. Piaskowska [w:] O. M. Piaskowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–505*³⁹. Tom I, Lex 2024, komentarz do art. 424⁶, teza 12). Sąd II instancji był zatem uprawniony do odrzucenia skargi wniesionej przez powódkę z uwagi na to, że wcześniej wniosła ona od tego samego wyroku skargę kasacyjną, która nie została przyjęta do rozpoznania.

Nie można podzielić stanowiska skarżącej, jakoby pismo inicjujące niniejsze postępowanie powinno zostać zakwalifikowane jako wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 27 czerwca 2022 r., I ACa 624/20. Przeciwno takiej kwalifikacji tego pisma przemawia jego treść, w skrócie wyraźnie wskazano, że skarżąca domaga się stwierdzenia niezgodności z prawem wymienionego wyżej wyroku a wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu stanowił tylko jeden z elementów pisma. Nawet przychylna interpretacja pism wnoszonych bezpośrednio przez stronę nie może prowadzić do konkluzji sprzecznych z jednoznaczną treścią tych pism. Z treści pisma inicjującego niniejsze postępowanie wynika natomiast, że intencją powódki było uzyskanie orzeczenia stwierdzającego niezgodność z prawem wskazanego wyżej wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie. Ponadto już po otrzymaniu odpisu zaskarżonego postanowienia powódka złożyła wniosek o ustanowienie

pełnomocnika z urzędu celem wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 12 lipca 2023 r.

W konsekwencji skarga podlegała odrzuceniu również z uwagi na to, że została wniesiona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. Jednocześnie brak skargi, polegający na złożeniu jej przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej, nie mógł zostać usunięty przez ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Uzupełnienie, czy też "poparcie" przez profesjonalnego pełnomocnika środka odwoławczego, wniesionego przez stronę osobiście, nie spełnia bowiem ustawowego wymagania zachowania przymusu, o którym mowa w art. 87¹ k.p.c. (postanowienie SN z 6 sierpnia 2020 r., V CZ 29/20). Zatem nierozpoznanie przez Sąd II instancji zawartego w skardze wniosku o ustanowienie dla powódki pełnomocnika z urzędu nie wpływa na prawidłowość zaskarżonego postanowienia. Procedowanie przez Sąd *ad quem* przedmiotowego wniosku prowadziłoby wyłącznie do przedłużenia postępowania.

Z uwagi na to, że skarga wniesiona przez powódkę podlegała odrzuceniu, nie było również celowe rozpoznawanie wniosku skarżącej o zwolnienie jej z kosztów sądowych.

Z przytoczonych względów należało oddalić zażalenie (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy przyznał adwokat K. K. wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną powódce z urzędu na podstawie § 16 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763). Jednocześnie w ocenie Sądu Najwyższego zasadne było odstąpienie od obciążania powódki kosztami postępowania zażaleniowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego należnymi pozwanej. Sąd Najwyższy miał w tym zakresie na względzie trudną sytuację majątkową powódki, która na wcześniejszym etapie uzasadniała zwolnienie jej od kosztów sądowych w postępowaniu zażaleniowym.

[M. O.]

[a]